VALTIOVARAINMINISTERIÖ

Tietopolitiikkaa toteuttamassa

Anne Kauhanen-Simanainen

23.1.2017 YTI -rytinä

Tietopolitiikka osaksi yhteiskuntapolitiikkaa

Tietopolitiikka osaksi 2020 –luvun yhteiskuntapolitiikkaa

- Yhteiskuntapolitiikan lohkot ja painotukset ovat syntyneet vastaukseksi tai hakemaan ratkaisuja uuteen kriisiin tai yhteiskunnan muutokseen
- Esimerkkejä:
  - Pekka Kuusen 1960-luvun sosiaalipolitiikka: vahva sosiaalinen tilaus sen aikaisissa rakennemuutoksissa, perusta pitkäjänteiselle sosiaalipolitiikalle
  - Energiapolitiikka: vastauksena 1970-luvun öljykriisiin.
  - Ympäristöpolitiikka: havahtuminen ympäristöongelmiin 1990-luvulla
- Tietopolitiikka on vastaus 2000 –luvun muutoksiin ja tietokriisiin – ja tiedon hyödyntämisen mahdollisuuksiin

Mitä tietopolitiikka on?

- Pitkäjänteisiä linjauksia ja periaatteita, jotka koskevat tietojen tuottamista, hankintaa, keruuta, ylläpitoa, avaamista, jakamista, liikkumista, käyttöä ja säilyttämistä.
- Tietopolitiikan linjaukset ja toimet voivat kohdistua esimerkiksi tiedon tuotantoon, käsittelyyn, tietojen jakamiseen, yhdistämiseen, suojaamiseen, tieto-osaamiseen, käyttöoikeuksiin tai vastuisiin.
- Politiikkatoimien perusta (politiikkatoimina esim. tietovarantojen avaaminen tai tietojen sulkeminen, yhteisen tiedonhallinnan kehittäminen, omadatan edellytysten luominen)

Miksi tietopoliittisia periaatteita ja linjauksia tarvitaan juuri nyt?

- Yhteiskunta on läpeensä verkottunut ja informatisoitunut ja toimii digitalisaation edetessä yhä enemmän datan, informaation ja niistä muodostetun tiedon ja palvelujen varassa, näin myös yksittäiset ihmiset. – Tieto on keskeinen resurssi ja mahdollisuus.
- Tiedon julkisuus, avoimuus, läpinäkyvyys, oikeellisuus, tietosuoja, turvallisuus ja tiedon hyödyntäminen ovat ajankohtaisia ja osin ristiriitaisia teemoja. – Uhat ja riskit
- Keinoäly ja robotiikka tuovat muutoksia tiedon hallintaan ja tietoympäristöön.
- Tieto ei tunne rajoja. – Miten toimia, selvitä ja menestyä globaalissa tietoympäristössä yksilöinä, yhteisöinä ja yhteiskuntana. Miten estää syrjäytyminen ja polarisoituminen?
- Tiedon taloudellinen ja yhteiskunnallinen arvo on merkittävä.

Tiedon arvosykli

Mitä tietopoliittisia kysymyksiä Yhteisen tiedon hallinnan hanke (YTI) nostaa esille?

Tietopolitiikan ydinteemoja – Mitä kysymyksiä nousee YTI-hankkeesta?

Tietopoliittisia linjauksia ja kysymyksiä YTI-hankkeen taustalla ja näkökulmasta

- Tietotalous: YTIssä rakennettava metatietoalusta edistää datataloutta, tietojen saatavuutta ja liikkuvuutta, yhteentoimivuutta ja löytyvyyttä
- Kustannustehokkuutta ja asiakaslähtöisyyttä yhden kerran periaatteen mukaisesti
- Tiedolliset oikeudet: Kansalaisen oikeus omiin tietoihinsa ja aktiivinen rooli tietojensa hallinnassa (omadata)
- Tietovastuut (Laatu) ja osallistaminen (Yhteistyöstä yhteistoimintaan - hankkeesta kestävään, osallistavaan ja vastuutettuun toimintamalliin)
- Tietovalta - Kenellä on valta yhteisen ja keskeisen tiedon määrittelyyn?

Miten tietopolitiikan rakentaminen etenee?

Tietopolitiikan valmistelu

- Raportti Suomi tarvitsee tietopolitiikkaa julkaistiin syksyllä 2017. http://vm.fi/artikkeli/-/asset_publisher/suomi-tarvitsee-tietopolitiikkaa-on-keskustelun-aika
- Keskustelu koko talouden ja yhteiskunnan kattavasta tietopolitiikasta on käynnistynyt eri foorumeilla ja tietopolitiikan tarve tunnistettu
- Kansliapäällikkökokous, jonka pohjalta VM:n ministeriöistä kokoama ryhmä valmistelee yhdessä teemaa hallituksen strategiaistuntoa varten 29.1.2018 – strategisen tietopolitiikan kehittäminen nähdään valtioneuvoston yhteisenä asiana
- Eri hallinnonaloilla lukuisia data- ja tietopolitiikan kehittämiseen liittyviä hankkeita > tavoitteena johdonmukainen kokonaisuus
- 26.1. Ekosysteemifoorumin työpaja, aiheena tietopolitiikka

…ja tieto on verkko,
muikkuja varten pienisilmäinen
mutta tonnikaloja varten ovat tarpeen isot silmät,
ja silloin muikut uivat lomitse,
kuplimaan kimaltamaan veden kalvoon
ja oli verkko minkäsilmäinen tahansa, syvällä
epätodennäköiset kalat
sen kiertävät pahanpäiväisiksi solmuiksi
ja kukin niistä sisältää simpun:
keskity silloin simpunpyrstöihin, keitä ne voissa rannalla.

(Tuomas Anhava: Yleiset opit 1955)

VALTIOVARAINMINISTERIÖ

Kiitos!